

ETNOGRAFSKI ODJEL

PUBLICIRANJE

1997. GODINA

U Osječkom zborniku 1997. g. prikazana je zbirka uskrsnih jaja Muzeja uz određivanje provenijencije dijela materijala i opširniju obradu recentne građe iz Aljmaša i Bapske, pod naslovom "Zbirka uskrsnih jaja Etnografskog odjela Muzeja Slavonije s naglaskom na Aljmaš i Bapsku" (OZ, 22 – 23, str. 295 – 316).

U Vijestima istog zbornika objavljen je i prilog o djelovanju Etnografskog odjela u razdoblju od 1992. do 1996. godine (OZ, 22 – 23, str. 459 – 462).

O Odjelu govori i prilog "Etnografski odjel Muzeja Slavonije" u Glasniku slavonskih muzeja 1, Županja, 1997., str. 22 – 23.

Prilog "Etnografska građa Šokaca Srijema i Bačke u Muzeju Slavonije u Osijeku" za Informaticu museologu br. 27 (IM, 27/1-2/1996., Zagreb, 1997., str. 26 – 27) s temom "Skupljanje građe u muzejima" bavi se izložbom građe, uglavnom iz privatnih zbirki raseljenih Gibarčana, Kukujevcana i Bođanaca, koju je Etnografski odjel priredio 1996. godine.

Etnologinja MSO sudjelovala je 1997. g. na znanstveno stručnom skupu Hrvatskog etnološkog društva, koji je naslovljen "Očima etnologa: Slavonija, Baranja i Srijem" i odvijao se dijelom u Zagrebu, a dijelom u Osijeku. Održala je dva izlaganja – "Rad Zdenke Lechner u Muzeju Slavonije Osijek" i "Jelojle na Cvjetnu subotu u Aljmašu", koja su 1998. god. objavljena u Etnološkoj tribini br. 21 (Zagreb, 1998., str. 93 – 100 i 167 – 178). U prostoru Muzeja Slavonije priredila je prigodom skupa izložbu posvećenu radu Z. Lechner.

1998. GODINA

Prikaz nekih dosadašnjih etnoloških spoznaja o osječkoj okolici, odnosno nekadašnjoj općini Osijek, objavljen je pod naslovom "O etnologiji osječkog po-

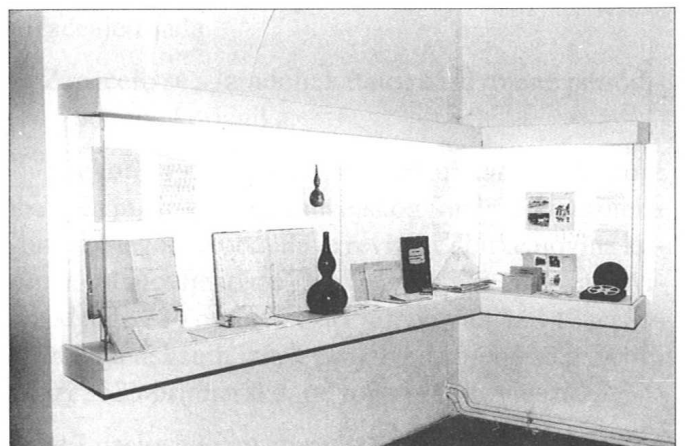
dručja" (monografija "Osijek i okolica", Osijek, 1998.).

Natjecanja i izbor najljepših nošnji problematizira se u periodici češke manjine pod naslovom "Lidový kraj a krása; Soutěže nejhezčích lidových krajů v Chorvatsku - ano či ne" (Český lidový kalendář 1999., Daruvar, 1998.)

IZLOŽBE

Vlastite izložbe - 1997. godina

Izložba "Zdenka Lechner - prvi etnolog Muzeja Slavonije, 1951. - 1965." (dokumentacija, spisi, fotografije, predmeti – ukupno 320 izložaka) priređena je povodom održavanja znanstveno-stručnog skupa HED-a u Osijeku i u čast Z. Lechner, dugogodišnje djelatnice Muzeja Slavonije. Izložba (Sl. 1, 2) je u sedam cjelina prikazala pojedine segmente njezina rada: Dokumentacija, Etnolozi u Osijeku, Terenski rad, Prinove, Publiciranje, Etnološki atlas, Izložbe. Postavljena je u MSO, autor izložbe V. Šabić; bez kataloga.

Slika 1. Izložba "Zdenka Lechner - prvi etnolog Muzeja Slavonije, 1951.-1965.", Muzej Slavonije, 1997. god. Dio postavke, cjelina s temom Dokumentacija

"Blago Muzeja Slavonije", zajednička izložba svih odjela povodom 120. obljetnice Muzeja, realizirana je iste godine. Etnografski dio obuhvaća 122 izložaka. Izložba je popraćena katalogom i deplijanom.

Slika 2. Izložba "Zdenka Lechner - prvi etnolog Muzeja Slavonije, 1951.-1965.", Muzej Slavonije, 1997. god. Dio postavke, cjelina s temom Publiciranje

Slika 3. Izložba "Tradicijska kultura i rat: obnova folklornih društava", Klovićevi dvori, Zagreb, 1998. god.; dio postavke

Gostujuće izložbe – 1997. god.

U Muzeju su 1997. g. gostovale izložbe etnografskog sadržaja, na kojima je uključen i materijal osječkog muzeja:

Izložba "Uz vezenje u progonstvu - srcem bliže domu" autorice dr.sc. Jelke Radauš Ribarić u organizaciji Društva hrvatskih intelektualki, gostovala je u sklopu manifestacije "Dani prognanika" u Osijeku, uz nadopunu našim komparativnim materijalom.

Povodom Festivala hrvatske tamburaške glazbe gostovala je izložba "Tambura - tradicijsko glazbalo" autorice mr.sc. Ljubice Gligorević, koja je obuhvaćala i nekoliko predmeta iz fundusa Etnografskog odjela MSO.

Sudjelovanje na izložbama – 1998. i 1999. godina

Izložba "Tradicijska kultura i rat: obnova folklornih društava" autorice dr.sc. Zorice Vitez u Klovićevim dvorima u Zagrebu, priredena je u okviru 32. Međunarodne smotre folklor. Etnologinja Muzeja Slavonije pripremila je dio izložbe koji se odnosio na Gibarac (Sl. 4, 5), a obuhvatio je ukupno 82 predmeta – 15 iz zbirke Muzeja Slavonije, te 67 iz privatnog vlasništva Gibarčana. Izložba je popraćena deplijanom.

U okviru suradnje posuđeni su 1998. god. predmeti za izložbu "Vinova loza u narodnom stvaralaštvu" povodom Đakovačkih vezova autorice Janje Juzbašić u Đakovu, te u Županji i Iloku. Sljedeće je godine Etnografski odjel sudjelovao posudbom predmeta i na izložbi "Baranja se šareni" autorice mr. sc. Nadje Maglice u Etnografskom muzeju u Zagrebu.

PRINOVE I TEREENSKA ISTRAŽIVANJA

U 1997. g. prikupljena su darovima 122 predmeta, a otkupljeno ih je 35. Sljedeće godine prikupljeno je

Slika 4. Izložba "Tradicijska kultura i rat: obnova folklornih društava", Klovićevi dvori, Zagreb, 1998. god.; predstavnici Gibarca na izložbi

125 i otkupljeno 56 predmeta, dok je 1999. g. prikupljeno 110, a otkupljeno 8 predmeta. Među ostalim istaći treba dvije ženske najsvečanije nošnje vezene zlatom po papiru iz Levanjske Varoši i Punitovaca. Značajna je i velika količina etnografskih predmeta iz Gradišta (preko 100 predmeta) – nošnje, kućni tekstil, pomagala za preradu tekstila, kućanske potrepštine, alati, poljoprivredno oruđe, predmeti kućne radinosti, dar dr.sc. Mecanovića iz Osijeka. Iz Marjančaca otkupljena je veća skupina, uglavnom tekstilnih predmeta. Ženska svečana pokrivala za glavu, *zlatare*, iz Gibarca, kao i druge predmete iz ovog raseljenog šokačkog sela u Srijemu, darovali su Gibarčani preseljeni u Slavoniju zahvaljujući promicanju njihove tradicijske baštine na izložbama u Osijeku (1996.) i Zagrebu (1998. g.). Velika skupina predmeta uglavnom za izradu tekstila dobivena je na dar u Bocanjevcima, a iz Brodanaca dobiven je alat za kolarsku radionicu.

U okviru terenskog rada prikupljene su obiteljske fotografije Gibarčana u Čepinskim Martincima, Čokadincima, Poganovcima, Budimcima, Kućancima, Kapelni i Donjem Miholjcu i presnimljene za potrebe

Slika 5. Pokladni običaji, buše u Baranjskom Petrovom Selu, 1999. god.

fotodokumentacije Muzeja Slavonije i Instituta za etnologiju i folkloristiku. Uz ostali terenski rad (Sl. 5, 6), započela su istraživanja i u Aljmašu u svrhu dokumentiranja, prikupljanja građe i podataka, osobito usmjerena na problematiku nošnje. U Aljmašu prikupljeni su predmeti odbačeni prilikom raščišćavanja kuća nakon rata. Na taj način nabavljena je i manja količina građe iz Koroda.

DRUGE AKTIVNOSTI

Na 3. Seminaru folkloru Slavonije i Baranje u Vinkovcima u organizaciji Kulturnog centra "Gatalinka" Vinkovci, etnologinja MSO održala je predavanje pod naslovom "*Baranjska nošnja i održavanje*" o specifičnostima baranjske šokačke nošnje i problemima i načinima njezina održavanja i čuvanja, uz demonstraciju slaganja nabora na opranoj vlažnoj rubini (Sl. 7). Tiskana je i publikacija "Treći seminar folkloru Slavonije i Baranje", Vinkovci, 2. - 6. rujna 1998.

Uz suradnju i pružanje usluga pojedincima, stručnjacima i ustanovama, te suradnju s medijima, spomenimo i da je etnologinja Muzeja Slavonije sudjelovala u radu komisija za izbor ili revijalni prikaz na-

Slika 6. Paljenje drvenog ugljena, Granice (Našice), 1999. god.

Slika 7. Slaganje nabora na opranoj baranjskoj rubini; suradnica Ana Tomić u Muzeju Slavonije, 1998. god.

rodnih nošnji radi promidžbe vrijednosti i bogatstva ove narodne baštine u Đakovu, Starim Mikanovcima, Koški, Osijeku, Petrijevcima, Rakitovici i Sibinju.

Popisane su i fotografirane ratne štete na građi nastale posredno zbog loših uvjeta smještaja, objektivne nemogućnosti vođenja brige o Odjelu, kao i zbog odlaska dotadašnjeg kustosa.

Etnografski odjel u proteklom je razdoblju intenzivnije radio na reviziji građe, a u priručnoj knjižnici Odjela završena je revizija stručne literature. Osim toga, komisijska revizija građe obavljena je i u Zavičajnom muzeju u Zmajevcu. Voditeljica te Komisije bila je Vladimira Pavić, muzejska savjetnica iz Muzejskog dokumentacijskog centra.

Etnografski odjel radio je redovito na čuvanju i zaštiti građe. U tom smislu napravljene su i neke izmjene u smještaju velike količine rubina – složene su, odnosno *savijene* na izvorni način radi boljeg čuvanja i preglednosti, no neophodno je svu platnenu građu oprati.

Vlasta Šabić, dipl. etnol.
voditeljica Etnografskog odjela